

KISS JÓZSEF

ESTELEDIK, ALKONYODIK

TARTALOM

FOHÁSZ
RÁM SZAKADT...
HOLDSÜTÉSBEN
CSABA VEZÉR
PETŐFI
VIZIÓ
CHARON
BABILON VIZEIN
SÁRIKA MÁSODIK SZÜLETÉSNAJÁRA
TÜNDÉRJÁRÁS
VISSZAPILLANTÁS
THANATOS
SZENTIVÁNÉJI TÜZEK...
A MALOM
BUCSU A BALATONTÓL
VEREBEK
LESZÁMOLÁS
SÓHAJ
HÓ A HEGYEK ORMÁN...
A FESTÉK ALATT
NYOMOR
SUHOG AZ ESŐ...
NE ÜZZETEK EL...
UNALOM
VALLOMÁSOK
NÉPDAL
ROMANELLI
MERLIN
JÓ ÉJSZAKÁT!

Ajánlom könyvemet
Három kicsi unokámnak

ÉVIKÉNEK (négy éves)
MANCIKÁNAK (három éves)
SÁRIKÁNAK (két éves)

A NAGYAPA.

FOHÁSZ

Nem maradt egyebe,
Csak a délibábja
S kietlen éjszakába'
Egy-két pásztortüze,
Egyéb semmise.
De megmaradt hite
Egy boldogabb jövőbe,
Lehet, ábrándból szöve,
És megmaradt az isten,
Magyarok istene!

Hozzád fohászkodunk
Kinos vaksötétben,
Amikor szenvedünk
Bűnhődve, de vétlen,
Hamuba és porba
Összetiporva...
Ki ülsz felhőtrónod
Örök magasában,
Félelmes magányban,
Magyarok istene!

Ne segíts bennünket,
Az ellent se pártold,
Mi sem vádaskodunk,
Ó de te se vádolj.
Csak régi erőnkől
Egy atómot kérünk,
Hogy hiába ne omlott
Légyen a mi vérünk,
Ki ülsz felhőtrónod
Örök magasában,
Magyarok istene!

RÁM SZAKADT...

Rám szakadt a vénség árnya,
Kettétört a lelkem szárnya,
Nem repülök már, csak imbolygok,
Pokoli nehéz terheket hordok.

Biztam benned, ó uram Isten,
Te megingattál a hitemben,
A vétkes te, az áldozat én,
Se ifjuság már, se hit, se remény,

Alkottál Cherub-szárnyalással
S felcseréltél valaki mással,
Valaki mással, ki nem én vagyok;
A te büneid, Uram, szörnyü nagyok.

Te megcsaltál rutul, galádul,
Az én lelkem nem oktalan vádol;
Igértél örök ifjuságot,
S mi lett belőlem, im, magad látod.

Megbolygatott fészek, összetört rom,
Most gyönyörködhetsz alkotásodon.
Adni, elvenni zsarnokok trükkje,
Istenből visszacsinálni a rögbe.

Nem kértem tőled évek miriádját,
Csak napokat, mik egymást felváltják.
A napok eljöttek, de mit értem vele?
Lyukas mogyoró volt mindig a fele.

Nézzed e kócot, haj volt valaha,
E szemeket, hajdan szinte babona,
Nézd e lábakat, merő szájalom,
Mire valók, már magam sem tudom.

De a lelkemért, mit nagy kegyed adott,
Hálát rebegek, mig élek és vagyok,
S fizetek folyton imádsággal, dallal,
Olykor harsányan, olykor suttogón halkkal.

Egyetlen kincsem ez a gazdag lélek,
Kopásától percig sem félek,
Valami belőle csak megmarad.
Hallgasd meg, uram, imádságomat.

HOLDSÜTÉSSEN

Holdsütésben láttalak téged,
Te fényes, szép mesealak,
És soha senki úgy látni nem fog,
Amint én téged láttalak.

Illatos volt az az éjjel
És nagyobbak a csillagok;
Egy csillag lehullt lelkem közepébe
És most is, most is ott ragyog.

Odasimultam karcsu termetedhez
S magamba szívtam édes illatát;
Azóta hidegen hagy engem
Minden illat és minden virág.

CSABA VEZÉR

Könnyü neked, Csaba vezér,
A tejuton járni,
Hej, de nehéz a magyarnak
A jöttödre várni.
Igértétek, hogy eljöttök,
Ha majd üt az óra,
Betoppantok és itt lesztek
Első kakasszóra.

Parancsold hát nyeregbe mind
Néped daliáit,
Egy vert nemzet, tört, legázolt
Kapu alatt vár itt.
Vezértelen, tanácstalan,
Légy te a vezérünk,
Hős apádra, Attilára,
Könyörögve kérünk.

Ne hagyd cserbe ezt a drága,
Nemes magyarságot,
Mely már annyi vést és vihart,
Török-tatárt látott.
Könnyü neked, Csaba vezér,
A tejuton járni,
Hej, de nehéz a magyarnak
A jöttödre várni.

PETŐFI

Arról a bölcsőről, amelyben rengették,
A kis barázdáról, ahol eltemették,
A nagy ézengésről, mely szavára támadt,
Amely felgyújtotta négy sarkán a házat,
Bujdosók gyászáról, szép asszony fátyláról
Szóljon ez az ének.

Ha te ma feljönnél csak egy árva szóra,
S látnád, mennyi ellen gyült fel itt azóta,
Látnád talpig gyászban te árva hazádat,
Melyet még ellenid is siratnak, szánnak,
Odadólnél az asztal sarkára,
Kisírnád magad, hol senki ne lássa,
Hazátlan Petőfi.

Kérnél magadnak új sirhelyet mélyen
E sivár csillag kellő közepében,
De békét a lelked ott sem találna,
Te ezerszer árva
Hazátlan Petőfi!

VIZIÓ

Mert pilláimra nem jön álom,
Álmodom
A hosszú éber éjszakákon.

Harang nem szól, de cseng untalan
Fülembe
Egy hang, melynek zenéje van.

Hol közelebből, hol meg távol,
Mintha jönne
Egyenest a másvilágról.

Vagy mintha szólna halottas ének
S véletlen ép engem temetnének.

CHARON

Lemorzsolom valahogy, valahogy,
Mi még hátra, azt a rövid pár napot,
Aztán nem bánom, obulusszal várom,
Jöhet értem Charon.

Találkoztunk mi már egyszer régen
Zajongó vad Balaton vizében,
Sötétedett, úgy volt, mint egy álom,
S intett felém Charon.

Ingyen - mondá - obuluszod tedd el,
Szegény ördög! obuluszod nem kell!
Poétákat szabadjeggyel várom:
Charon.

Az élet neked már nem sokat számít,
Letaroltad hervadó rózsáit,
Tüske maradt csak a rózsaszáron -
Charon.

Gyere, szállj be az én csólnakomba,
Haza viszlek kincses otthonomba,
Mit ígérek, azt én tartom, állom -
Charon.

Halkan suhan az evezőm és szánt mélyen,
Olykor csattan, csobban a nagy messzeségben,
Azután a csöndességet várom -
Charon.

BABILON VIZEIN

Babilon vizein
Ülünk, sirdogálunk
Mi árva hazánkon.
Babilon vizein.

Reánk tört az ellen,
Végig tiport rajtunk,
Porig lealázva
Ülünk talpig gyászba,
Babilon vizein.

Bűneink teljében
Ért utól a végzet,
Orcáink szégyenpir
Maró tüzeiben égnek,
De már nincs kimélet.

Fogunk vicsoritva
Türjük az alázást,
Bólintunk igennel
Minden parancsára,
Remegve hallgatunk
Gunyoló szavára -
Babilon vizein.

Kisemmiztek bennünk
A népek sorából,
De a lelkünk senkit
Nem okol, nem vádol,
Egyedül vak gőgünk,
Mely határt nem ismer.
És hiszékenységünk
Átöröklött átka.

Tépjed meg köntösöd
Szegélyét, ó Magyar!
Hints hamut fejedre,
Mint Jób cselekedte,
Mikor egyre-másra
Hirnökök jövének:
„Forgószél csapott le
Házad négy sarkára,
Romba döntve, zuzva.”
És ismét hirnökök :
„Vad hordák betörtek
S fiaid, leányid
Mind kardélre hányták.”

Babilon vizein
Ülünk, sirdogálunk:
Lesz-e feltámadás?
Lesz-e ébredés még?
Kalászba szökken-é
Uj vetésünk szála?
Lenéz-e még Isten
A magyar hazára?

SÁRIKA MÁSODIK SZÜLETÉSNAPJÁRA

Ez a kis lány rózsabimbó,
Megér annyit, mint egy hintó,
Csim-csám-csalavér,
Még annál is többet ér.

Ki akarja? én eladom,
Hogyha tetszik két garason,
Csim-csám-csalavér,
Még annál is többet ér.

Ez a csöppség a mi lányunk,
Gratulálunk! gratulálunk!
Csim-csám-csalavér,
Hogyha megnő, sokat ér.

Majd egy goróf jön el érte,
Az boruljon földig térdre,
De még úgy sem adjuk ám,
Egy princnek is csak talán.

Ez a csöppség a mi lányunk,
Gratulálunk! gratulálunk!
Csim-csám-csalavér -
Egy világnál többet ér.

TÜNDÉRJÁRÁS

Szerette a táncot harmatos fűben,
Holdvilágos este,
Ringott a lelke örökös derűben
S szépségben a teste.
A fiúnak ő volt
Az egyetlen vágya.
A lány hesegette:
Maradhass, maradhass,
Holdvilágos este -
Az Isten meglátja.

A fiú sóhajtott: kezem-lábam kösd meg,
Kösd szorosán guzsba,
Csókodat lesni én akkor se szünök meg,
Ha bevág a husba.
És a lány sóhajtott,
Kipirulva, vágyva:
Maradhass, maradhass,
Ne állj örök lesbe
Holdvilágos este -
Az Isten meglátja.

Megcsillan a harmat, éppen frissen esve,
Holdvilágos este
Találkozik két ajk, egymást nem keresve,
De egymásnak esve -
Tündérvárás.
Egyik a másiknak
Halkan odasugja:
„Ilyenkor az Isten
Szemeit behunyja”.

VISSZAPILLANTÁS

Az életből én oly keveset loptam,
A gyönyör körül csak úgy ácsorogtam,
S most jön, kemény marokkal jön a jeges bóra
S megállit egy szóra.

Te bölcsnek balga, te álmok vitéze,
Elmult az élet s alig vetted észre,
Mikor még fogad volt, nem volt kenyér -
Most az egész mit ér!

Tekints a távol, messze kék hegyekre,
A te ifjuságod ott van eltemetve,
Bár nem tudtad, de ott volt számodra a bér -
Most már mit ér!

Álmodtál nyájas, csöndes alkonyatról,
De az Isten haragja im közbeszól,
Amerre szemed ellát, mind csupa vér -
Az élet mit ér!

THANATOS

Hallom lépteid már,
Te gonosz
Thanatos.
Tudom, reám mi vár,
A paripád zihál,
Készen talál.
Én veled
Mehetek
Akár mélység,
Akár hegyek;
Akár pokol,
Akár Mennyek;
Akár szállok,
Akár esem, -
Mindegy nekem.

SZENTIVÁNÉJI TÜZEK...

Szentivánéji tüzek kísértenek,
Szentjánosbogártól kéklík a berek,
Régi kísértet
Mind sorra felébred.

Szőghajak, barnák csapkodják homlokom
És csókokat érzek, vagy csak gondolom?
Csalás? Igézet?
Végzet? Mit tudom!

Jön asszonyok, lányok szédítő soka,
És szemembe vágják: ó te ostoba!
Meg nem becsülted
A percet soha!

Pedig érték csak egy van: a pillanat,
Ha megtagadod, ő is megtagad,
Ragadd meg, különben egy életen át
Ütheted nyomát.

A MALOM

Pitle, pitle, kecskeszakáll,
Molnárlegény farigcsálta,
Im itt a malomkereke jár,
De a legényt keresem hiába.
Elment - mint minden - nyomtalan,
Gyermekemlék, oly messze van.

Ó Rima völgye, hullámozó pástok,
Elszorul szívem, ha rád gondolok,
Piruló hajnal, szorgos kaszások,
Lehet, hogy átélt, lehet, csak álmodott,
Rima völgye, hol egykor bolyongtam,
Ott élek most is a te varázsodban.

A hajam ősz, a lelkem fáradt,
A kora vénség rámszakadt,
Ó ifjuságom hol talállak?
Sehol a messze ég alatt.
Csak egyszer látnálak, még egyszer,
A régi friss gyermekszemekkel,
Azután fogjátok be a szemem,
Több látnivalóm ugy sincs már nekem.

BUCSU A BALATONTÓL

Vizek meséje, te zengő csoda!
Megyek, Balaton, mert a nyár oda.

Hínak a dohos falak odaát,
Nincs maradásom, nincsen itt tovább.

Barnára festé arcom a napod -
Sok drága, édes órát itt hagyok,

Tarka kalandok emlékezetét,
Viharok lázát s dalok lány neszét.

Egy darab ifjuságot, mely oda,
És vissza nem tér többé már soha.

De keresni foglak magányos éjeken
S újra megtalál a képzeletem.

VEREBEK

Csip-csup verebek,
Hatan vannak gyerekek,
Anyjuk a hetedik.

Apa flintát hord,
Anyja terhet cipel
Faluról-falura -
Ó, mert kenyérre kell!

Csip-csup verebek,
Hatan vannak gyerekek,
Anyjuk a hetedik.

Hat csámcsogó száj,
Hat korgó gyomor -
De sohse kopogtat
Be náluk a nyomor.

Csip-csup verebek,
Hatan vannak gyerekek,
Anyjuk a hetedik.

Estére kél és
Másnap hajnalig
Terhet hord, csempész,
És alig hogy jóllakik.

Csip-csup verebek,
Hatan vannak gyerekek,
Anyjuk a hetedik.

Szeme mint a nyíl,
Messzire lecsap,
A kutyáktól nem fél,
De a finánc harap.

Csip-csup verebek,
Hatan vannak gyerekek,
Anyjuk a hetedik.

Bejár három falut
És három temetőt,
Adj, Istenem, neki
Továbbra is erőt!

Csip-csup verebek,
Hatan vannak gyerekek,
Anyjuk a hetedik.

LESZÁMOLÁS

Akikről én irok szerelmi dalokat,
Már rég pihennek nyirkos hant alatt,
Temetve, feledve,
Gáncsot többé senkinek se vetve.

Citeraszóval kikiről szólok, zengek,
Mindannyian már régesrég elmentek,
Elmenve, feledve,
Élők sorából régen kisemmizve.

És mégis mintha közelebb állnának
E szívhez, melynek verése már bágyadt,
Akik elballagtak,
Mint kik ma is még dalomra hallgatnak.

SÓHAJ

Itt fogok meghalni, itt fogok elmulni,
E bánat-ország kellő közepén,
Könny, tudom, nem sok fog értem hullni,
De a könnyet, a könnyet mit bánom én!
Mikor fenkölt érzéssel érzem,
Hogy az én istenem engemet szeret,
És utam pocsolyán, nádon és éren
Egyenest a csillagok közé vezet.

Itt fogok meghalni, itt fogok elmulni
És feltámadni is itten fogok,
Ha megszűnik a fürgeteg tombolni, dulni
És minden gyilok immár elkopott.
Ha kisüt a nap újra enyhén, lágyan,
És elülnek majd mind a viharok
És egyesülnek egy forró imában
Aki csak van, mind a magyarok.

Itt fogok meghalni, itt fogok elmulni
És feltámadni is itten fogok,
Ha a gyűlölet magába fog fulni
És újra kizöldülnek a romok.
Megérem-é vagy hamarabb elszólít
Ellenséges, zordon végzetem,
Amely most innen kiakolbólít
S hazátlan földönfutóvá teszen?

HÓ A HEGYEK ORMÁN...

Hó a hegyek ormán és hó lenn a völgyben -
Fehéredünk mi is, ugy-e, drága hölgyem?

Almafa virága, a nap forró délben,
Az is mind fehér volt, csakhogy nagyon régen.

S fehér lesz az álom - én fehér virágom -
Mikor már tul leszünk minden hazugságon.

A FESTÉK ALATT

Kis oláh falun a tudományt mértem
Potomáron, kommenciós bérben,
Mit isten adott:
Egy hétre hat napot.

És jöttek a fáták vasárnap este,
Pirosítóval dusan kifestve,
Délcegen, hetykén, szagosan,
Olykor csak egy, olykor sokan.

A soknál az egy mindig többet ére,
„Eljössz-e újra vasárnap estére?”
Kis oláh falu, áldalak,
Volt néha szív is a festék alatt.

NYOMOR

Szurtos, szük oduban
Két hitvány vackon
Hogy fér el hat gyerek,
Egy férfi, egy asszony?

Három hál apával,
Három hál anyával,
Apa is, anya is,
Hál negyedmagával.

Apával a fiuk,
Anyával a lányok
Összegabalyodva
A kezük, a lábok.

A sirban is sötét
És szük, akárcsak itt,
De ott legalább külön -
Külön hál mindenik.

SUHOG AZ ESŐ...

Suhog az eső halkán, lágyan,
Én meglesem a puha ágyban;
Várom a hajnalt, ébredni jó,
Az éj nem alvásra való.
Régi emlékek gyönyöre izgat,
Uj gyönyörökkel már alig biztat,
De hangja oly édes, olyan sima:
Én is voltam valaha
Szép asszonynak kocsisa.

A lángért, ma már csak holt pernye,
Búval, bánattal keverve,
Odaadnék üdvöt, álmot,
Tulvilági boldogságot,
Mindent, ami embert éltet,
Mert csak az, csak az az élet,
Hő nyári élet lobogó dala.
Én is voltam valaha
Szép asszonynak kocsisa.

Egy dal maradt csupán belőle,
Mely hátra néz és nem előre,
Egy dal, mely csupa bú és bánat,
Mely azt susogja: várnak, várnak
Amott túlnan a határon,
Hol késő a szánom-bánom.
Én is voltam valaha
Szép asszonynak kocsisa.

NE ÜZZETEK EL...

Ne üzzetek el e szent koporsótól,
Hisz aki benn nyugszik, nekem is anyám,
Lemondtam önként minden földi jóról,
De az anyámhoz jussom van talán.
Ne ordítsátok folyton a fülembe:
Te idegen, keress magadnak más odút,
A sir számomra itt van kiszemelve,
Síromhoz erre, itt vezet az út.

Ne halljam folyton e bűsz riadalmat,
Az oktalan vád örült zshivaját,
Egykor tapsoltatok, mit zengtem, a dalnak
S lantom másnak ma sem engedem át.
Nekem is úgy hazám ez, mint tinéktek
És tartom a just hozzá holtomig,
Míg újra magyarul nem zengnek a végek
És lantomon az utolsó hur el nem kopik.

UNALOM

Sokszor azt hiszem, szállok, szállok,
Sokszor azt, hogy az élet megállott.
A remete nem él remetében,
Mint ahogy én napjaim leélem.

Menekülnék, de sehol semmi rés,
A hang csupán buta túlkölés;
Amit szemem lát: szürke unalom,
Életnek hívják, de én tagadom.

Fekszem, fekszem ravatalos ágyon,
Egyébre, jobbra már én nem is vágyom.
Csak ingerkedni jó néha ihlet,
De belőle jó nem sikerülhet.

Ami szép volt, az oly nagyon messze,
Messzebb, semhogy szemét rám meressze,
Ami jó volt, ize most fanyar:
Béna ideg már semmit sem akar.

És ez már így lesz, így lesz mindhalálig,
Míg a meleg vér rideg faggyá válik.
S az álom se bizgat, hej pedig
Boldog csak az, aki álmodik.

Sokszor azt hiszem: meghaltam régen,
S a lelkem mintha visszajárna épen.
Mintha itt hagytam volna, itt
És most keresném azt a valamit.

Nincs mit keresnem, nincsen mit találnom,
Ébren már csak egy tart - a kíváncsiságom:
Milyen lesz a végső pillanat,
Amely majd innen egykor elragad.

VALLOMÁSOK

Szeretek ülni vig baráti körben,
Pohár mellett a késő éjszakán,
Mikor kedvüinktől az éj visszadöbben
És hajnal támad már az est nyomán.
Duhaj nótákból andalgóba zökken,
Majd újra szaporázza a cigány,
S előkerülnek mind a régi nóták,
Mikor a füstös még nem ismert kótát.

Szeretek andalogni mély magányban,
Visszaálmodni régi képeket,
Miket uton-utfélen találtam
S találnom gyönyör volt és élvezet.
Hiszek halálban és feltámadásban,
Mindkettőhöz egy ösvény vezet,
Ha hazugság is, mégis jó és drága
A lélek titkon sejtve nőtt virága.

Szeretek hinni egy messze jövőben,
Bár tudom, csal a távol, a messzeség;
De ha ábrándok hó karjába dőltem,
A röpké pillanat nekem elég.
Tudom, hogy jó és zimankós időben
Egyképpen ólálkodik már a vég.
De öncsalás és vigasz sincsen távol
S jelentkezik lassan önmagától.

NÉPDAL

Kiviritott a pünkösdi rózsza,
Ungon, berken sir a magyar nóta,
Magyar nóta ne sirdogálj,
A bujdosó haza talál,
Csak élet van, nincsen halál,
Kiviritott a pünkösdi rózsza.

Koca cigány, te csak huzzad,
A hegedüd kiméletlen nyuzzad,
Ha cincog is, isten neki!
Bánatunkat feledteti,
Koca cigány, te csak huzzad, huzzad.

Volt idő már szebb is, jobb is ennél,
Mire jó, hogy mindig keseregnél?
Hozzad rendbe kaszád, kapád,
Ahogy tanított az apád,
Szebb időkben, jobb időkben ennél.

Ha felgyüröd lobogós ingujjad,
Veled senki ma sem huzhat ujjat.
Hozzad rendbe kaszád, kapád,
Csülökre csak, nem az apád!
Gyürd fel, gyürd fel, lobogó ingujjad!

ROMANELLI

Romanelli, hősök ivadéka,
Élő oszlop jóság mezején.
Im egy ország - határtalan gléda:
Téged dicsóit gazdag és szegény.

Minden szem az arcodat kémli
És minden ajk sohajtja neved,
Igazi hős, talpig hős és férfi
Romanelli, az Isten veled!

Ugy állsz előttünk, mint a Phárosz
Viharsapkodta szilaj tengeren,
Sohse felejt el Téged ez a város,
Mig benne szépség és erő terem.

Testvérnépnek vagytok beirva,
Jobb részünk legjava fele,
Egykor a nép Garibaldinak hivta,
Most Romanelli a neve.

Kisérjen ég pályádon továbbra,
És gondolj ránk, ha szived elszorul,
Mi, akit szívünk magába zára,
Kincsként őrizzük örök birtokul.

MERLIN

Jártam Brocéliánd szövevényes árnyit,
A ködök világát, a vadon éjjelét,
Hol Merlin alussza ezeréves álmit
S kék tüzek bolyongnak a lápon szerteszét.
Hallottam Vivianne kacagását bugni,
Az ősz bárd fülébe édes szókat sugni,
S éreztem, mint simul vas mellére lágyan,
Hófehér szakálla ezüst hullámában.

Nyögött az éjszaka, mint lázban a gyermek,
Gonosz igézzel kit gonosz szem vert meg,
Csupa rezgés minden, csupa delej-áram.
Egy nagy szivdobogás a nagy éjszakában.
Hófehér karjait nyaka köré fonta,
S térdei közé ékelte a térdit,
Édes erőszakkal, enyelgve, bomolva -
És Merlin érezte közeledni végit...

JÓ ÉJSZAKÁT!

Sok apró-cseprő jelből megérzem,
Hogy nemsokára eljönnek értem
Ha sárgul a lomb, ha zörög a haraszt,
Mi vének értjük azt.

Sok jóbarátom van már odaát,
Nem is tudom, mit késem még tovább.
S itt egyre fogynak - haj már alig látok
Egy-két jó barátot.

A leghosszabb élet is csak arasznyi,
Még ráérsz vetni, de már nem aratni.
Fecséreltem, míg sütött a nap,
Most leshetem a halvány árnyakat.

Jó éjszakát tinéktek, kikkel mentem,
Egy sejtés izgat, hogy már megérkeztem.
Ki birja, marja. Én nem birom tovább,
Ég veletek fiuk, jó éjszakát!

1920 jul. 12.